

## Bölüm 7

# ÇOCUKLARIN SOSYALLEŞME SÜRECİNDE BİR İLETİŞİM ARACI OLARAK KULLANILAN MASALIN ÖNEMİ: KIRMIZI BAŞLIKLİ KIZ ÖRNEĞİ<sup>1</sup>

Gülsüm ÇALIŞIR<sup>2</sup>  
Gonca UNCU<sup>3</sup>

*“Masal dinlememiş çocuklar, büyüyünce kedi resmini bile cetvelle çizerler.” Cemal Süreyya*

### GİRİŞ

Nesilden nesile aktarılması, dünle bugün arasında önemli bir köprü kurması bakımından değerlidir masal. Bu yönüyle kültür taşıyıcısı olmanın yanı sıra, bir iletişim unsuru olarak da görev yapmaktadır. Söz konusu iletişim, masalda kullanılan dil becerileri ile ön plana çıkarken, aynı zamanda dilin kurgusal yapısıyla dinleyiciyi, dinlediği masalın içine çekmekte ve hayal dünyasının kapılarını ona aralamaktadır.

Masallar, çocukluk evresi açısından önemli kabul edilir; ancak, her yaşa ve kişiye hitap edebilecek niteliktedir. Masalların anlatı zenginliği, içinde yaşadığımız anı, çevreyi, insanları; kısacası toplumu anlamlı hale getirmeyi öğretmektedir. Bu bağlamda, çocukluktan itibaren büyük keyifle dinlediğimiz masallar, psikolojik ve sosyolojik olarak bize pek çok konuda destek sağlamakta ve yardımcı olmaktadır. Kahramanlarıyla aramızda kurduğumuz bağlarla kişisel gelişimimize katkı sağlarken, içinde bulunduğumuz topluma ayak uydurabilmemiz konusunda da yol göstericimiz olmuştur masallar.

Bu çalışmada, çocukların sosyalleşme sürecinde bir iletişim aracı olarak kullanılan masalın önemi, ‘Kırmızı Başlıklı Kız’ örneği üzerinden ele alınmıştır. Masalda yer alan, ‘Kırmızı Başlıklı Kız’, ‘Büyükanne’, ‘Kurt’ ve ‘Ormancı-Avcı’ gibi figürlerin altında yatan söylemin, modern toplum öncesi dönemden kalması

<sup>1</sup> Bu çalışma, 18-24 Eylül 2017 tarihlerinde Malaga/İspanya’da gerçekleştirilen USOS 2017 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’nde sözlü bildiri olarak sunulmuş ve bildiriler özet kitabında özet olarak yayımlanmıştır.

<sup>2</sup> Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi, [gulsumcalisir@gumushane.edu.tr](mailto:gulsumcalisir@gumushane.edu.tr) ; [gulsumcalisir@yahoo.com](mailto:gulsumcalisir@yahoo.com)

<sup>3</sup> Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Radyo Televizyon Sinema Bölümü Öğretim Elemanı, [goncauncu@gmail.com](mailto:goncauncu@gmail.com)

olarak anlaşılmaktadır. Ayrıca masaldaki karakterlerin yaşadığı ilişkiler, masalın anlatılmasıyla o masalı dinleyenlere aktarıldığı için, dinleyenler arasında zaman ve mekân engellerini aşan bir bağ yaratması bakımından önemlidir. Böylelikle aynı masalı dinleyenlerin aralarında kurdukları bağ, doğrudan sosyalleşme şeklinde gün yüzüne çıkmaktadır.

## KAYNAKÇA

- Arıcı, Ali Fuat, (2009). “Masalların Çocuk Edebiyatında Kullanımı”, *Çoluk Çocuk Dergisi*, Sayı: 87, ss. 35-38.
- Arıcı, Ali Fuat, (2009). “Okulöncesi Dönemde Masalların Kullanımı”, *Eğitime Bakış Dergisi*, Yıl: 7, Sayı: 20 (Nisan-Mayıs-Haziran), ss. 9-15.  
[http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs\\_files/files/yayinlarimiz/148-egitimbirsen.org.tr-148.pdf](http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/148-egitimbirsen.org.tr-148.pdf) (Erişim Tarihi: 15 Nisan 2015).
- Barthes, Roland, (1979). *Göstergebilim İlkeleri*, (Çeviren: Berke Vardar-Mehmet Rifat), 1. Baskı, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Beckett, Sandra L., (2002). *Recycling Red Riding Hood*. New York, NY: Routledge Inc.
- Boratav, Pertev Naili, (1997). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul: Gerçek Yayınları.
- Chalau, Barbara (2002). *A postmodern Analysis of the Little Red Riding Hood Tale*. Lewiston, NY: Edwin Mellen Press.
- Dağtaş, Banu, (2003). *Reklamı Okumak*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Delaney, B. (2006). “Perrault’s Little Red Riding Hood”, *Explicator*, 64 (2), p. 70-72.
- Dundes, Alan, (1989). *Little Red Riding Hood: A Casebook*. Madison, Wisconsin: The University of Wisconsin Press.
- Eco, Umberto, (1987). “İşlev ve Göstergebilim-Göstergebilim Açısından Mimari”, *Göstergebilime Giriş* içinde, (Çeviren: Fatma Erkman), İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Emmez, Berivan Can, (2008). *Sözlü Gelenekten Modern Masala: Çocuk Edebiyatında Masal Üzerine Halkbilimsel Bir İnceleme*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkbilim Anabilim Dalı, Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Enginün, İnci, (1985). “Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış”, *Türk Dili Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı*, S. 400, ss. 187-194, Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Fiske, John, (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*, (Çeviren: Süleyman İrvan), Ankara: Ark Yayınları.
- Fox, G. (2001). Little Red Riding Hood. In V. Watson, *The Cambridge Guide to Children’s Books in English* (pp. 435-436). Chambridge: Chambridge University Press.
- Gardner, Martin, (2000). *Little Red Riding Hood – Bettelheim’s Analysis Summarized*. Retrieved May 15, 2015, from Studymood Research: [http://www.findarticles.com/p/articles/mi\\_m2843](http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m2843) (Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2015).
- Gezgin, İsmail, (2007). *Masalların Şifresi*, İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Karatay, Halit, (2007). “Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2007, Cilt: 5, Sayı: 3, ss. 463-475.
- Levi-Strauss, Claude, (1995). *Myth and Meaning: Cracking the Code of Culture* (Eng. Trans. and Foreword; M. Doniger). NY, New York: Schocken Books Inc.
- Marshall, Gordon, (1999), *Sosyoloji Sözlüğü*, (Çeviren: Osman Akınhay-Derya Kömürçü), Ankara: Bilim Sanat Yayınları.

## İletişim Bilimleri Çalışmaları I

- Mert, Esra Lüle, (2011). “Anadili Eğitimi Öğretimi Sürecinde Çocuk Yazını Ürünlerinden Yararlanma ve Masal Türüne Yönelik Bazı Belirlemeler”, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 31 (Ocak 2012/I), Cilt: 1, ss. 1-12.
- Okuroğlu, M. Selahattin, (2016). *Eleştirel Medya Okuryazarlığı Kuramı: Eskişehir Okulları Ölçeğinde Bir Alan Araştırması*, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Pittman, Cheryl, (2012). “An Analysis of Little Red Riding Hood Storybooks in the de Grummond Children’s Literature Collection”, *SLIS Connecting*, 1 (6), Article 6.
- Propp, Viladimir, (2001). *Masalın Biçimbilimi*, (Çeviren: Mehmet Rifat-Sema Rifat), İstanbul: Om Yayınları.
- Sever, Sedat, (2003). *Çocuk ve Edebiyat*, Ankara: Kök Yayınevi.
- Şahin, Mustafa, (2011). “Masalların Çocuk Gelişimine Etkilerinin Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi”, *Milli Folklor Dergisi*, Yıl: 23, Sayı: 89, ss. 208-219.
- Şirin, Mustafa Ruhi, (2000). *Çocuk Edebiyatı*, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Türk Dil Kurumu, (2015).  
[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.552c-d9131a6204.25818562](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.552c-d9131a6204.25818562) (Erişim Tarihi: 10 Nisan 2015).
- Türk Dil Kurumu, (2015).  
[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com\\_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.552e404c3c6428.75130634](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.552e404c3c6428.75130634) (Erişim Tarihi: 10 Nisan 2015).